

INFORMATIEMEMO RAAD

Kenmerk:

2025-018918

Datum b&w-vergadering:

08-04-2025

Onderwerp:

Tussen evaluatie Uitvoeringsplan Laaggeletterdheid 2023-2025

Kennis nemen van:

Stand van zaken omtrent het uitvoeringsplan Laaggeletterdheid 2023-2025

Status advies:

openbaar

Argument:

nvt

Portefeuillehouder:

Wethouder Evert Westerbeek

Betrokkenen bij voorstel extern:

Taalnetwerk Coördinator, Taalexperts

Betrokkenen bij voorstel intern:

Beleidsadviseur Laaggeletterdheid

Bijlagen:

N.v.t.

Inleiding:

Naar aanleiding van recentelijk mailcontact tussen mevrouw Gerdien Maaijen van ChristenUnie Overbetuwe en de Griffie, wordt het college gevraagd een reactie te geven op de evaluatie indicatoren zoals beschreven in het collegevoorstel ingediend op 21 februari 2023. Conform dat collegevoorstel had deze tussenevaluatie in Q1 2024 moeten plaatsvinden. Helaas is de interne afstemming over deze evaluatie onvoldoende geborgd, waardoor deze evaluatie nu pas ter hand is genomen. Deze tussenevaluatie dient als een opmaat naar de definitieve eindevaluatie van de uitvoeringsagenda laaggeletterdheid 2023-2025 en richt zich daarom voornamelijk op het proces.

Te meten KPI's (Indicatoren)

In het collegevoorstel van 2023 zijn de volgende KPI's vastgesteld:

- 1. In 2023 hebben alle medewerkers van de gemeente Overbetuwe met klantcontact een training gevolgd om laaggeletterdheid te herkennen.*
- 2. In 2023 verwijzen de consultants en klantmanagers van de gemeente minimaal 10 laaggeletterden door naar passende taal- reken of computervaardigheidstrajecten.*
- 3. In 2023 wordt het aanbod van passende taal- reken of computervaardigheidstrajecten met 4 (non-)formele trajecten uitgebreid.*

Vanaf 2024 monitoren wij ook de effecten die het volgen van deze trajecten heeft op verschillende leefgebieden van de deelnemers:

- Het percentage deelnemers dat meetbaar een betere taalbeheersing heeft gekregen.*
- Het percentage deelnemers dat zich door de betere taalbeheersing zelfverzekerder is gaan voelen.*
- Het percentage deelnemers dat een betaalde baan heeft gekregen of beter is gaan functioneren op de werkvloer.*
- Het percentage deelnemers dat vrijwilligerswerk is gaan doen of stage is gaan lopen.*
- In Q2 2024 ontvangt u een verslag van de behaalde resultaten in 2023 en de stand van zaken van 2024*
-

Evaluatie

Op basis van interne en externe gesprekken met betrokken medewerkers, leidinggevende en taalexperts die de trainingen hebben verzorgd is de gemeente in 2024 tot het volgende resultaat gekomen.

1. Het is gelukt om 12 medewerkers van de gemeente Overbetuwe met klantcontact een training ter herkenning van laaggeletterdheid te laten volgen. Het KCC is onderdeel van Team Externe Dienstverlening, bestaande uit +- 35 medewerkers. Op dit moment zijn er 14 mensen werkzaam bij het KCC. De focus van de training lag nadrukkelijk op de mensen die klantcontact hebben op het gemeentehuis (KCC) en die aan de balie bij het Ambtshuis mensen ontvangen. Consultants zijn hiervoor nog niet benaderd. De training vond plaats in 2024 en werd door de medewerkers als positief ervaren. In verband met de planning

konden niet alle medewerkers aanwezig zijn; een medewerker gaf aan eerder ook al een soortgelijke training gevolgd te hebben.

2. De medewerkers van de gemeente die betrokken zijn bij het klantcontact centrum van de gemeente geven aan dat ze de training als 'leerzaam en interessant' hebben ervaren. Enkele collega's geven aan dat ze in de praktijk met enige regelmaat mensen tegenkomen die merkbaar in de doelgroep laaggeletterden valt, maar dat het niet altijd wenselijk of mogelijk (in het kader van de privacy) is om deze hier rustig op te wijzen. Veelal maakt de inrichting van het klantcontact centrum als openbare ruimte dit moeilijk. Het is op dit moment onmogelijk om het aantal verwijzingen in cijfers uit te drukken omdat de verwijzingen vanuit het klantcontact centrum naar het taalnetwerk op dit moment niet worden geregistreerd. Wel zijn er ook in het klantcontact centrum flyers en posters aanwezig waarin verwezen wordt naar het taalnetwerk en de ondersteuning van ForteWelzijn in het kader van basisvaardigheden. Het is onmogelijk om een uitspraak te doen of het trainen van de consulenten impact heeft gehad, omdat zij immers nog niet getraind zijn. Wel is in het uitvoeringsplan participatie opgenomen dat er een taaltest wordt afgenomen wanneer een bewoner een uitkering aanvraagt. In de praktijk blijkt dat deze taaltest weinig wordt afgenomen. Deze taaltoets zou een opmaat kunnen zijn naar een taaltraject.
3. In 2023 heeft de gemeente ruimte gecreëerd voor een ruimer (non)-formeel aanbod vanuit de WEB-gelden. De gemeente heeft het volgende non-formele aanbod gerealiseerd:

In je kracht

in dit aanbod zitten de twee programma's van 'In je Kracht'.

Dit betreft een voorjaar- en najaar programma waarin taalontwikkeling en empowerment in het verbeteren van basisvaardigheden elkaar ontmoeten. Dit programma sluit nauw aan bij de methode 'In je kracht' die ontworpen is door Stichting Lezen en Schrijven en is daarmee een beproefde methode van een erkende instantie. Deze cursus is beschikbaar voor zowel deelnemers die Nederlands als moedertaal bezitten, alsook voor mensen die Nederlands als tweede taal leren (A2, B1 niveau) en die klaar zijn met inburgering.

VoorleesExpress

De gemeente investeert eigen middelen in het onderhouden van de VoorleesExpress. Op dit moment faciliteert de gemeente 25 gezinnen in dit project, waarbij jonge kinderen (2-8 jaar) met een taalachterstand (of een vergroot risico daartoe) ondersteund worden in de taalontwikkeling door middel van taalspelletjes en voorlezen. De bibliotheek faciliteert dit project. Het traject loopt al enige tijd, maar in de laatste evaluatie met de VoorleesExpress en de projectleider werd duidelijk dat het concept toe is aan vernieuwing en dat de bibliotheek graag met de gemeente in gesprek gaat om de verwachtingen verder bij te stellen. Voor 2025 is er een beschikking afgegeven voor de hernieuwde inzet, in dit jaar wil de gemeente kijken hoe we taalondersteuning aan (jonge-)kinderen nog beter kunnen passen in de behoefte.

Taalgroepen; Erbij-blijf-groep, Taal in Actie, Taalgroep Plus

Voor degene die over een laag taalniveau beschikken heeft gemeente Overbetuwe de Erbij-blijf-groep. Dit is een doorlopend traject waarbij mensen graag hun taalontwikkeling in stand houden. We zien in deze groep veel mensen die moeite hebben met het blijven oefenen met het Nederlands en die met deze groep voorzien worden in een traject waardoor hun taal niet achteruit gaat. Anderzijds zien we in deze groep ook weinig kans om op het gebied van taal nog ontwikkelingen door te maken.

Taal in Actie richt zich specifiek op de doelgroep A1 waarbij uitbreiding van de woordenschat en het formuleren van eenvoudige zinnen erg belangrijk is. De Taalgroep Plus kan beschouwd worden als een voortraject voor de mensen die bezig zijn met B1. In deze groep, die zich voornamelijk richt op nieuwe-Nederlanders, zien we dat de deelnemers elkaar ontmoeten om taal te oefenen. Veelal bestaat deze groep uit mensen die in het eigen netwerk weinig aansluiting vinden om Nederlands te spreken. Al deze groep worden vanuit ForteWelzijn gefaciliteerd.

Taalmaatjes Trajecten

Naast de groepstrajecten zoals hierboven beschreven, heeft ForteWelzijn ook een aantal Taalmaatjes Trajecten. In deze trajecten gaan vrijwilligers met laaggeletterden in gesprek en bieden zij ondersteuning in taal. De taalmaatjes worden opgeleid en maken onderdeel uit van het taalnetwerk Lingewaard-Overbetuwe. De vrijwilligers worden getraind en krijgen extra materiaal waarmee zij hun 'buddy' verder kunnen helpen in het Nederlands. Op dit moment biedt het taalnetwerk 20 van deze trajecten aan.

Effecten op de verschillende leefgebieden van deelnemers

Op dit moment beschikt de gemeente niet over meetbare, kwantitatieve informatie over de effecten van de inzet op laaggeletterdheid op de verschillende leefgebieden van de deelnemers. In 2024 is de gemeente overgestapt van het oude klantvolgsysteem naar het nieuwe systeem. De data die dit oplevert is dusdanig anders per systeem, dat het lastig om conclusies te trekken die iets zeggen over de ontwikkeling die de deelnemers meemaken. Kwalitatief valt wel op te maken dat de inzet op laaggeletterdheid van meerwaarde is. De deelnemers nemen consistent deel aan de trainingen, er is relatief weinig verzuim bij de trainingen in het non-formele aanbod. We zien ook dat Overbetuwe over een langere periode (sinds 2018) een goed resultaat boekt op het gebied van laaggeletterdheid; voortdurend zit de gemeente op en rond 3% over een periode van 7 jaar. Dit ligt ver onder het landelijke gemiddelde waarbij uitgegaan wordt van 12% (ROA,2020).

Conclusies en aanbevelingen nieuwe uitvoeringsagenda

1. In 2023 is er ruimer aanbod gecreëerd op het gebied van laaggeletterdheid in het non-formeel aanbod.
2. Het trainen van de KCC medewerkers heeft op dit moment geen effect op laaggeletterdheid. Er wordt geconstateerd dat er nauwelijks door het KCC wordt doorverwezen naar het taalnetwerk.
3. Andere medewerkers van de gemeente die meer en intensiever contact hebben met de inwoner zouden mogelijk meer baat hebben bij een training voor het herkennen en doorverwijzen van laaggeletterdheid.

- ## Vervolgstappen

Uit deze tussenevaluatie maken we op dat gemeente Overbetuwe nog steeds op de goede weg zit en dat de inzet van alle vrijwilligers en professionals onverminderd zijn vruchten blijft afwerpen. Het is van belang dat we datgene dat in het huidige uitvoeringsplan is opgezet blijven voortzetten.. Er zijn op dit moment vergaande gesprekken om de coördinatie van het taalnetwerk en de ondersteuning van laaggeletterdheid bij de bibliotheek onder te brengen. Dit betekent dat Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid (OBGZ) de organisatie wordt die de coördinatie overneemt. Het taalnetwerk blijft vooralsnog wel een samenwerking tussen de gemeenten Overbetuwe en Lingewaard; deze gemeenten vragen samen WEB-financiering aan bij de centrum gemeente Arnhem en verdelen onder elkaar de beschikbare middelen evenredig voor een gelijkwaardige inzet van het taalnetwerk. Om voor een goede afstemming te zorgen zal het nieuwe uitvoeringsplan gedeeld worden met de Adviesraad Sociaal Domein.

Behandelend adviseurs voor technische vragen
Baetsleer, Jasper, tel.: +31481362211, e-mail: j.baetsleer@overbetuwe.nl

R.P. Hoytink-Roubos